

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

talouskatsaus 1/2024

*Talouden toipuminen
ottaa aikansa*

Uudistuva Puhos on avoin kaikille
vihreän teollisuuden toimijoille

Kauppa kompastellenkin
ennätyslukemiin

Rakentaminen
pohjamudissa

Talouden toipuminen ottaa aikansa

-5,6

Pohjois-Karjalan yrityssektorin kokonaisliikevaihto laski 5,6 prosenttia vuoden 2023 loppupuoliskolla. Luku tiivistää hyvin ne haasteet, joiden kanssa viime aikoina on jouduttu elämään. Venäjän hyökkäyssodan monet vaikutukset näkyvät maakunnan yrityksissä, vaikka sinnittelyn ohessa on rakennettu myös uutta. Koko Suomen vaikeasta tilanteesta kertoo se, että koko maan tasolla liikevaihdon kehitys oli tällä kertaa heikompaa kuin Pohjois-Karjalassa.

Pohjois-Karjalan luvut olivat heikkoja monilla keskeisillä toimialoilla, mm. teollisuudessa, jossa 11,9 prosentin liikevaihdon lasku tarkoitti euroina yli 200 miljoonan loven syntymistä. Rakentamisessa liikevaihto laski 4,6 % ja laajassa muiden palveluiden toimialaryhmässä 1,5 %.

Kaikilla toimialoilla ei sentään menty alaspäin, yritysten liikevaihto kasvoi mm. metsätaloudessa ja puunkorjuussa (+4,6 %) ja kaivostoiminnassa (+4,5 %). Kasvualoja löytyi myös yksittäisiltä teollisuuden alatoimialoilta, vahvimpia liikevaihdon kasvuluvut olivat muiden koneiden ja laitteiden valmistuksessa.

Myönteistä oli sekin, että kokonaisliikevaihdon laskusta huolimatta henkilöstön määrä kasvoi (+1,5 %).

Valopilkkuista huolimatta kehitys oli kaiken kaikkiaan mollivoittoista. Sekin on muistettava, että inflaatiovauh-

ti oli viime vuoden jälkipuoliskolla keskimäärin viiden prosentin tuntumassa eli reaalihintainen kehitys oli vielä nyt julkaistuja lukuja vaisumpaa.

Koko maan tasolla liikevaihdon kehitys oli tällä kertaa heikompaa kuin maakunnassa, liikevaihto laski 7,6 %. Vaikka ero koko maahan näin ollen aavistuksen supistui, se oli ehtinyt aiemmin kasvaa sen verran suureksi, että Pohjois-Karjala on nyt talouskehityksessä selvästi takamatkalla. Lisäksi kun tiedämme senkin, ettei Suomi ole viime vuosina pärjännyt kummoisesti suhteessa moniin muihin EU-maihin, kirittävää on paljon.

Joensuun seutukunnassa liikevaihto laski 4,1 %, Keski-Karjalassa 10,9 % ja Pielisen Karjalassa 13,2 %. Joensuun seutukunnassa kehityksessä kuljettiin vastavirtaan erityisesti muiden koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa liikevaihto kasvoi 18,7 %. Useimmilla toimialoilla kehitys oli negatiivista, joskaan varsinaisia isoja romahduksia ei nähty.

Keski-Karjalassa vain yksi tarkastelussa mukana oleva toimiala pääsi plusalle, sekin vain niukasti. Pielisen Karjalassa kasvualoja oli useampi, mutta puuteteollisuus veti seutukunnan kokonaiskehitystä alaspäin.

Myös seutukuntien sisällä oli eroja. Esimerkiksi Nurmeksessa liikevaihto kasvoi 1,9 %, mutta Lieksassa kokonaisliikevaihdossa nähtiin peräti 22,0 %

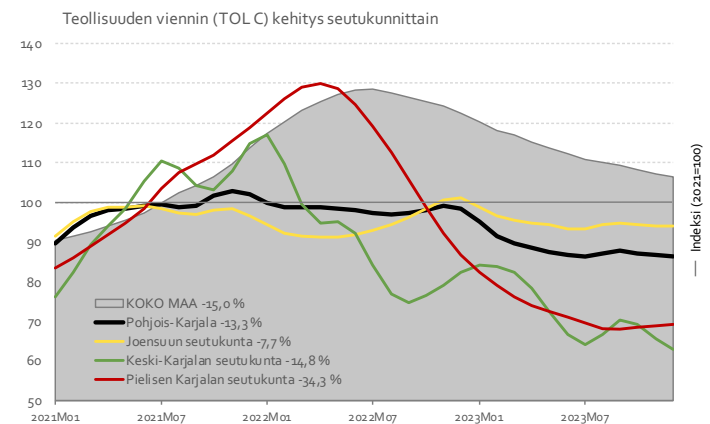
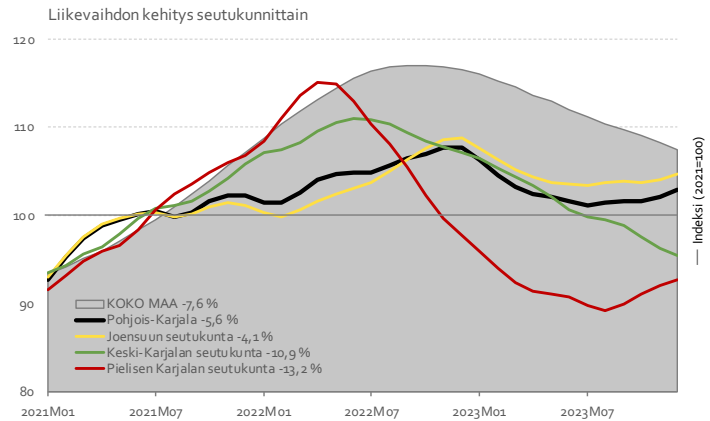
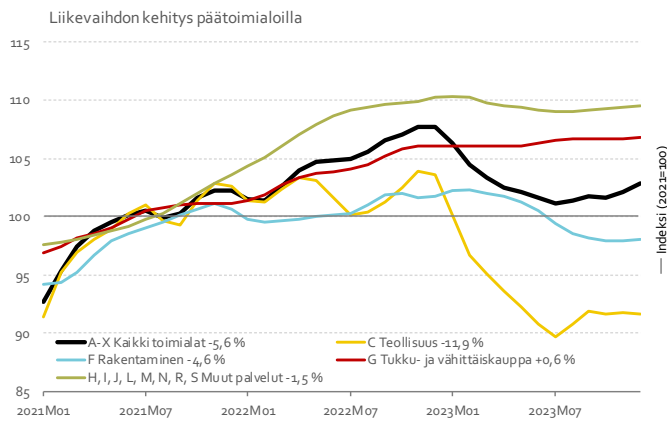
lasku. Pudotus tuli teollisuudesta ja voi monien muiden teollisuuden lukujen tavoin kertoa enemmän maailmanmarkkinahintojen vaihteluista kuin muutoksista tuotantomäärissä.

Maakunnan vientiliikevaihto laski 13,3 %, mikä on euroissa lähes 109 miljoonaa. Laskusta noin puolet kertyi Joensuun seutukunnasta, toinen puolisko Pielisen Karjalasta. Puujalat horjuivat, mutta haasteista huolimatta metalliteollisuuden vienti kasvoi.

Suomen talous ei ole vielä toipunut taantumasta, ja esimerkiksi Suomen Pankin ennusteen mukaan kasvu tulee keikkuen kuten kevät. Vuonna 2025 BKT kasvaa 1,7 %, mutta se hidastuu heti seuraavana vuonna.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2021. Vuoden 2023 tiedot tarkentuvat vuoden 2024 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotisjakson muutos edellisen vuoden vastaava ajankohdasta.

Kehitys Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
kirjaintason toimialat				
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	27 815	29 062	1 247	4,5
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	95 132	98 305	3 173	3,3
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	1 106 712	1 112 881	6 169	0,6
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	184 080	184 653	573	0,3
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	763 413	752 193	-11 221	-1,5
Rakentaminen (TOL F)	455 092	434 213	-20 879	-4,6
Kaikki toimialat A-X	4 725 142	4 458 963	-266 179	-5,6
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	206 777	184 948	-21 829	-10,6
Teollisuus (TOL C)	1 725 615	1 521 120	-204 495	-11,9

Kehitys Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
numerotason toimialat				
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	256 054	297 554	41 500	16,2
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	134 073	145 116	11 044	8,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	181 424	189 812	8 388	4,6
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	48 599	50 444	1 845	3,8
Luovien alojen yritysryhmä	46 874	47 922	1 048	2,2
Matkailu (TOL 55 + 79900)	30 462	31 110	648	2,1
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	631 924	632 907	983	0,2
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	151 642	151 049	-592	-0,4
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	42 019	40 888	-1 131	-2,7
Kaikki toimialat A-X	4 725 142	4 458 963	-266 179	-5,6
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	132 494	124 471	-8 023	-6,1
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	66 818	60 207	-6 611	-9,9
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	223 156	199 693	-23 462	-10,5
Sähköteknisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	94 923	84 605	-10 318	-10,9
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	21 706	18 957	-2 749	-12,7
Metsäbiotalous	813 339	650 073	-163 265	-20,1
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	233 202	175 553	-57 649	-24,7
Luovat alat (TEM)	8 408	6 081	-2 327	-27,7

Trendit-lehden tässä numerossa kerrotaan maakunnan talouden kehityksestä vuoden 2023 loppupuolikkaalla. Vertailuajankohtana on edellisen vuoden vastaava ajankohta. Seuraava julkaisu ilmestyy ensi keväänä. Julkaisu on luettavissa myös sähköisesti pohjois-karjala.fi/trendit.

Kasvu taittui laskuun, mutta uusia investointeja on luvassa

Useamman positiivisen vuoden jälkeen myös Joensuun seutukunnan yritysten liikevaihto kääntyi viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla laskuun, kun lukuja verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Heinä–joulukuun kokonaisliikevaihto jäi 3,7 miljardiin euroon, jossa on kuitenkin 184 miljoonaa euroa kasvua verrattuna vuoden ensimmäiseen vuosipuoliskoon. Toimialoista muiden koneiden ja laitteiden valmistus ylsi 18,7 prosentin kasvuun, mikä oli myönteinen poikkeus liikevaihdon kehityksen suhteen. Toimialan liikevaihto kasvoi 43,7 miljoonaa euroa.

Myös vienti supistui Joensuun seutukunnalla (-7,7 %) ollen kuitenkin merkittävästi valtakunnan tasoa (-15 %) vähäisempi. Outokummussa vienti vastaavasti kasvoi 15 prosenttia. Joensuun kaupungin osuus seutukunnan viennistä oli 61,1 %.

Kysynnän heikentyminen, logistiset haasteet, osaavan työvoiman saatavuus ja yleinen taloudellinen epävarmuus ovat

heikentäneet alueen vientiyritysten näkymiä. Toisaalta rahoittajien tutkimukset ovat osoittaneet kansainvälistymispyrkimysten vähentyneen yritysten taloudellisen liikkumavaran kaventuessa.

Rakentamisessa vielä vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla nähty kasvu taittui vuoden lopussa edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna laskuksi, vaikkakin suhteessa ensimmäiseen vuosipuoliskoon rakentamisen volyyymi nousi 82 miljoonaa euroa. Majoitus- ja ravitsemistoiminta puolestaan kasvoi. Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi 2 % verrattuna vastaavaan ajanjaksoon 2022. Odotukset ja panostukset elintarviketeollisuuden osalta ovat edelleen maakunnassa korkealla.

Työllisten määrä kääntyi laskuun lokausta alkaen, suurimmat henkilöstövähennykset nähtiin rakentamisessa (-5,6 %) ja teollisuudessa (-3,2 %). Osaavasta työvoimasta on kuitenkin edelleen monilla toimialoilla pula ja niin työperäisen

maahanmuuton lisäämiselle kuin opiskelijoiden alueelle jäämiselle on edelleen suuri tarve.

Inflaation hidastuminen, odotukset korkeiden taittumisesta laskuun ja erityiset odotetut panostukset Itä-Suomeen ovat olleet huuilla useissa keskusteluissa viime kuukausien aikana. Kiristynyt rahoitusilmasto on näkynyt lisääntyneinä konkurssina ja yritysten maksuvaikeuksina.

Merkittävät puhtaan energian tuotantoon liittyvät investoinnit etenevät, ja kantaverkon vahvistaminen on ollut vahvasti esillä. Määrätietoiselle vaikuttamistyölle on laajalti tarvetta. Investointien houkuttelemiseksi alueelle tarvitaan energian riittävyyden varmistavia investointipäätöksiä. Yhteistyön merkitys, niin maakunnan sisällä kuin sen ulkopuolella korostuu entisestään.

Tomi Haring
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

Joensuun seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	234 274	278 020	43 746	18,7
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	117 498	127 746	10 248	8,7
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	113 901	120 609	6 708	5,9
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	153 295	160 360	7 065	4,6
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	79 834	82 297	2 463	3,1
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	583 284	590 701	7 417	1,3
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	935 162	939 429	4 267	0,5
Matkailu	20 558	20 577	19	0,1
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	647 529	646 524	-1 004	-0,2
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	119 267	116 899	-2 368	-2,0
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	36 015	35 288	-728	-2,0
Kaikki toimialat A-X	3 883 538	3 724 135	-159 403	-4,1
Rakentaminen (TOL F)	403 514	384 544	-18 970	-4,7
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	132 119	124 104	-8 015	-6,1
Teollisuus (TOL C)	1 368 548	1 262 652	-105 896	-7,7
Jalostus (TOL BC+DF)	1 992 770	1 827 939	-164 831	-8,3
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	57 791	52 672	-5 119	-8,9
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 592 559	1 446 684	-145 875	-9,2
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	206 508	186 690	-19 818	-9,6
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	80 660	72 295	-8 366	-10,4
Sähkötekniisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	91 866	82 092	-9 774	-10,6
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	164 801	146 725	-18 075	-11,0
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	43 480	36 945	-6 536	-15,0

Useita puhtaan energian investointeja suunnitteilla Keski-Karjalassa

Keski-Karjalan seutukunnan yritysten liikevaihto supistui vuoden 2023 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla 32 miljoonaa euroa. Kasvua nähtiin ainoastaan majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Merkittäviä henkilövähennyksiä jouduttiin tekemään niin teollisuudessa kuin rakentamisessakin.

-10,9

Vienti supistui kolme miljoonaa euroa (-14,8 %), mikä noudatteli koko maan tasoa.

Kiinnostus alueen teolliseen tuotantoympäristöön on kuitenkin jatkunut vahvana, ja merkittäviä teollisia investointeja on edelleen työn alla. Esimerkiksi Puhoksen alueen mää-

rätietoinen kehittäminen jatkuu, alueelle rakennetaan bio- ja puuterminaali. Hanke toteutetaan maakunnallisesti merkittävän suurella JTF-rahoituksella ja se vahvistaa valmistuessaan alueella toimivien ja sinne sijoituvien yritysten kilpailukykyä.

Keski-Karjalaan on suunnitteilla useita puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja. Myös elintarviketeollisuuden odotetaan vahvistavan asemaansa urauurtavien investointien myötä.

Tomi Haring
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

Keski-Karjalan seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	3 487	3 600	113	3,2
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	72 653	71 966	-687	-0,9
Rakentaminen (TOL F)	25 412	24 010	-1 402	-5,5
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	17 176	16 217	-959	-5,6
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26–27, 28)	21 213	19 378	-1 835	-8,7
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	20 794	18 994	-1 799	-8,7
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	29 241	26 339	-2 902	-9,9
Kaikki toimialat A-X	293 252	261 387	-31 865	-10,9
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	5 511	4 826	-685	-12,4
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	48 219	41 155	-7 065	-14,7
Jalostus (TOL BC+DF)	119 407	100 674	-18 734	-15,7
Koko teollisuus (TOL BCD)	94 092	77 034	-17 058	-18,1
Teollisuus (TOL C)	88 804	72 693	-16 111	-18,1
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	3 850	2 978	-872	-22,7
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	18 392	12 027	-6 365	-34,6

Elintarviketeollisuus ja matkailu Pielisen Karjalan valopilkut

Vuoden 2023 jälkipuolisko oli ennakoituaikin synkempi Pielisen Karjalan seudulla. Esimerkiksi Lieksassa yritysten liikevaihdon alamäki jatkui niin, että koko vuoden yhteenlaskettu liikevaihdon alenema oli noin 191 miljoonaa euroa (-25,2 %).

Teollisuudessa nähtiin myös konkurssseja, joista merkittävimmät olivat HBR Finland Oy:n ja Green Fuel Nordic Oy:n konkurssit, jotka johtivat noin sadan henkilön työpaikan menetykseen. Työ- ja elinkeinoministeriö myönsikin viime vuoden lopulla Lieksan kaupungin alueelle 150 000 euroa paikallisen äkillisen rakennemuutoksen (PÄRM) koordinaattorahoitusta. Projektipäällikön rekrytointi on suoritettu ja hanke käynnistetty. Tavoitteena on uuden kasvun edellytyksien löytäminen, tarvittavien kehittämislvelytysten toteuttaminen, toimeenpano ja vaikuttaminen.

Synkkien talousuutisten keskellä koko Pielisen Karjalan seutukunnan tasolla

huomioitavaa on elintarviketeollisuuden edelleen jatkuva kasvu (+5,3 %) ja majoitus- ja ravitsemustoiminnan kasvu (+5,1 %). Vuoden aikana myös aloitettiin tai valmistui useita suuria investointeja, joilla luodaan lähtöasetelmaa uuteen nousuun. Esimerkiksi Pielisen Bio Oy:n biokaasulaitoksen tuotanto käynnistyy tulevana syksynä.

Myös nurmeslaisille yrityksille (53 yritystä) tämän vuoden alussa tehty kartoitus kertoo, että luottamusta löytyy tulevaan. Yli puolet vastanneista yrityksistä uskoi liiketoiminnan näkymien pysyvän ennallaan, ja jopa yli 30 % näki tämän vuoden liiketoimintatilanteen edellistä vuotta parempana. Luottavaisimmin kuluvaan vuoteen suhtautuivat Nurmeksen isoimmat työnantajayritykset, joilla suurimmalla osalla tavoitteena on kasvattaa liikevaihtoa.

Myönteisenä signaalina nousi esiin investointisuunnitelmat tälle ja lähivuosille, joita oli peräti 62 % vastaajista.

Suurin osa investoinneista kohdistuu koneisiin ja laitteisiin, toimitiloihin on suunnitteilla toiseksi eniten investointeja.

Kokonaisuudessaan tulevaisuuden näkymät ovat edellisistä huolimatta usvaiset – joko pohja on saavutettu, vai mennäänkö edelleen alaspäin? Venäjän hyökkäyssodassa Ukraina ei näy laantumisen merkkejä, joten sen vaikutukset heikentävät yritysten toimintaympäristöä edelleen. Inflaatiopaineet ovat helpottaneet, mutta nähtäväksi jää, milloin tämä näkyy laskevinä korkoina, minä uskotaan piristävän taloutta euroalueella.

Minna Heikkinen
toimitusjohtaja

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja

Lieksan Kehitys Oy LieKe

Pielisen Karjalan seutukunta

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	46 286	49 893	3 607	7,8
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	24 700	26 008	1 308	5,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	11 890	12 492	602	5,1
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	98 368	100 788	2 420	2,5
Rakentaminen (TOL F)	25 526	25 085	-440	-1,7
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	67 239	63 397	-3 842	-5,7
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	24 848	22 125	-2 723	-11,0
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	11 838	10 349	-1 489	-12,6
Kaikki toimialat A-X	550 741	478 050	-72 691	-13,2
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	19 141	16 052	-3 089	-16,1
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	3 617	3 005	-612	-16,9
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	12 518	9 992	-2 527	-20,2
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	3 541	2 724	-817	-23,1
Jalostus (TOL BC+DF)	308 234	228 457	-79 777	-25,9
Koko teollisuus (TOL BCD)	282 486	203 300	-79 186	-28,0
Teollisuus (TOL C)	270 916	191 430	-79 486	-29,3
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	153 674	102 140	-51 534	-33,5

Uudenlaista palveluliiketoimintaa – ulkomaalaisen työntekijän perehdytysmateriaalia Polkalle

Henkilöstöasiantuntija Henna Hukkanen, Polkka Oy

Karelia-amk:ssa on tuotettu ensi kertaa palveluliiketoimintana perehdytysmateriaalia toiselle organisaatiolle. Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy Polkka pyysi tarjoutua ulkomaalaisten työntekijöiden asettautumista ja kotoutumista tukevasta perehdytysmateriaalista. Tarve oli suomalaisen arjen ja työelämän perehdytysmateriaalista ulkomaalaisille työntekijöille Polkan omien perehdytysaineistojen rinnalle.

- Esihenkilöt ovat joutuneet ohjaamaan kv-työntekijöitä myös kotoutumiseen liittyvissä asioissa, mikä on ollut kuormittavaa. Saimme Kevalta Työelämän kehittämisrahaa, ja pääsimme kehittämään kansainvälisten työntekijöiden perehdytyspolkua, kertoo henkilöstöasiantuntija **Henna Hukkanen** Polkasta.

Tietoa arjesta ja työelämästä

Perehdytysmateriaali koostuu kahdesta osasta: suomalainen elämä ja arki sekä suomalainen työelämä. Materiaalin tarkoituksena on varmistaa, että uusi ulkomailta muuttanut työntekijä ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa sekä suomalaisen työelämän pelisäännöt.

Se sisältää tietoa, jota työnantaja ei aina huomaa kertoa, mutta joka on olennaista suomalaista työelämää tuntemattomalle. Materiaaleissa on tietoa työsuhteesta, verotuksesta, työehtosopimuksesta, oikeudesta sairauslomaa ja suomalaisesta työkuluttuurista.

Kotoutumisen näkökulmasta kerrotaan esimerkiksi viranomaisasioinnista, turvallisuusasioista ja asumiseen liittyvistä asioista.

Mallia muille työnantajille

Materiaaleja on nyt testattu tovi, ja kokemukset ovat hyviä. Tulevaisuudessa niiden merkitys vain korostuu.

- Nyt meillä on noin sata ulkomaalaistaustaista työntekijää ja määrä kasvaa. Nykyään myös suurin osa alan opiskelijoista on ulkomaalaisia, huomauttaa Hukkanen.

Karelia-amk:n strategiassa yksi tavoite on työperäisen maahanmuuton lisääminen yhteistyössä alueen yritysten kanssa. Tämä projekti on yksi hieno esimerkki siitä. Muut työnantajat voivat ottaa mallia Polkalta.

- Olemme varmasti edelläkävijöitä. Selvästi useat yritykset ja oppilaitokset ovat alkaneet pohtia näitä asioita enemmän viime aikoina, pohtii Hukkanen.

Taru Väisänen

*kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin
asiantuntija*

Mia Sevoni-Male

maahanmuuttajatyön asiantuntija

Karelia-ammattikorkeakoulu

*Uudistuva Puhos on avoin kaikille
vihreän teollisuuden toimijoille*

Kiteen Puhoksen teollisuusalueelle aletaan rakentaa suurta bio- ja puuterminaalia kesäkuussa. Keskeisin uudistus on pistoraide satamaan, jota voivat käyttää kaikki toimijat. Hanke on herättänyt suurta kiinnostusta ulkomaalaisia yrityksiä myöten.

Tämä on jo nyt aika vilkas paikka, toteaa Kiteen kaupunginjohtaja **Pekka Hirvonen** perinteikkäästä Puhoksen teollisuus- ja satama-alueesta.

Puhos on hiljalleen piristynyt hiljaiselosta, joka seurasi muun muassa Stora Enson sahan alasajosta vuonna 2019. Vastoin käymisestä huolimatta Kiteellä on luotettu lujasti alueen vetovoimaan – sisämaassa on harvassa liikenteellisesti yhtä keskeiset paikat – tavaraa voidaan kuljettaa kuutostietä, Karjalan rataa ja Saimaan syväväylää pitkin.

Investointihanke vahvistaa alueen vahvuuksia. Syväsatamaan rakennetaan pistoraide ja materiaalien säilytykseen laajat terminaali-alueet. Samalla alueen tiestö ja muu infra laitetaan kuntoon.

Kun media uutisoi Pohjois-Karjalan maakuntaliiton myöntämästä yli neljän miljoonan euron investointi- ja kehittämishankkeesta alueelle, alkoivat puhelimitä soida Kiteellä.

- Kaksi päivää sai puhelimeen vastata. Kysyttiin mitä alue tarjoaa, onko mahdollisuudet sijoittua ja millaista toimintaa tulee, investointihanketta tukevan kehittämishankkeen projektipäällikkö **Birgitta Väisänen** kertoo.

- Erittäin mielenkiintoisia aikoja tässä eletään sijoittuvien yritysten osalta, vasta keskustelimme merkittävän kansallisen toimijan kanssa. Tässä palapellissä on monta palaa ja kun saamme ne kohdalleen, tänne syntyvässä ekosysteemissä voi tapahtua nopeaakin kehitystä lyhyellä aikavälillä. Pekka Hirvonen sanoo.

Vastaa yritysten tarpeisiin

Valmistuttuaan bioterminaali on avoin kaikille yrityksille. Käyttäjiä ovat puu- ja bio- sekä kierrätyspuutuotteiden toimittajat, lämpölaitokset, energiayhtiöt, metsäalan jalostusyritykset, varustamot sekä logistiikka- ja satamaoperaattorit. Saavutettavuus on merkittävä uudistus.

Pistoraide on aiemmin mennyt entiselle sahalle. Satama oli aiemmin nykyistä rajoitetummassa käytössä omistussuhteiden takia. Uusi pistoraide yhdistää myös muiden toimijoiden maantie- ja raidekuljetukset vesiliikenteeseen.

Kiteen teknisen johtajan **Kari Siposen** mukaan työ käynnistyvät kesäkuussa varsin suurella, kymmenen hehtaaria käsittävällä hakuulla.

- Puuston poiston jälkeen päästään läjittämään maamassoja terminaali-alueella ja aurinkovoimalaa varten, Siponen kertoo.

Alue tulee poikkeamaan maan muista bioterminaaleista monipuolisuutensa ansiosta.

- Perinteisestihän bioterminaaleissa varastoidaan vain raakapuuta. Tällä voidaan varastoida raakapuun lisäksi kierrätyspuuta, ruokokasveja, pellettiä ja haketta. Elinkeinoelämän tarpeisiinhan tällä vastataan. Olemme käyneet keskusteluja eri toimijoiden kanssa, millaisia ratkaisuja täytyisi tehdä, jotta heidän toimintansa voisi monipuolistua ja kasvaa, Birgitta Väisänen sanoo.

Kitee toivoisi, että viisi vuotta tyhjiällä olleelle sahan tontillekin saataisiin uutta elämää, mutta sen osalta ratkaisut tekee Stora Enso.

- Tämä hanke lisää senkin tontin houkuttelevuutta, Pekka Hirvonen sanoo.

Vihreys on konkreettistem-paa yrityksissä

Puhos on yksi mielenkiintoinen palanen niin sanotussa vihreässä murroksessa. Pekka Hirvonen toteaa, että vihreys on paljon konkreettisempaa, kun siitä menee puhumaan yrityksiin.

- Kilpailu raaka-aineista koveni Venäjän rajan mentyä kiinni. Nyt haetaan asemia ja uusia toimitusketjuja, ja tässä tilanteessa on myös erikoistuville yrityksille oma paikkansa. Meidän perinteiset suuret metsäjättimme eivät ehkä ole niin ketteriä kuin uudet pienet yritykset, jotka miettivät, miten puusta saadaan lisää arvoa. Onkin mielenkiintoista nähdä, mihin tämä biopuolen teollisuus kääntyy seuraavan kymmenen vuoden aika-

na. Sehän se toive on, että Suomi onnistuisi luomaan uusia innovaatioita, Pekka Hirvonen kuvaa asetelmaa.

Puhoksessa toimii jo nyt kansainvälisiä yrityksiä, joiden tuotannosta suurin osa menee vientiin.

- Monet toimivat kemianteollisuudessa, jossa myös eletään etsikkovuosia. Vuoteen 2030 mennessä pitäisi olla aika lailla vihreää se energia ja raaka-aineet, joita ne hyödyntävät. Nämä asiat tulevat muuttamaan teollisuuden kehittämistä Suomessa. Pohjois-Karjalan teollisuudelle tulee olemaan melkoinen haaste siinä, miten yritykset saavat riittävästi vihreää energiaa ja raaka-ainetta prosesseihinsa, jotta saavat markkinat vettämään Eurooppaan.

Sami Tolvanen

viestintäpäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Puhoksen teollisuus- ja satama-alue

- Bioter – Puhoksen Bioterminaalin investointihanke. Kokonaiskustannukset 5,5 miljoonaa euroa, josta JTF-rahoitus 3,9 miljoonaa.
- BIOTER – kestävien ja innovatiivisten ratkaisuiden kehittäminen. Kokonaiskustannukset 277 521 euroa, josta JTF-rahoitus 222 017 euroa.
- Toukokuussa 2026 päättyvä hankekokonaisuus on kaikkien aikojen suurin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton rahoittama EU-rahoitteinen investointi- ja kehittämishanke.
- Hankkeiden arvioidaan vaikuttavan 3–5 vuoden aikajännteellä noin 36 miljoonan euron investointeihin yrityksissä.
- Terminaali 6 hehtaarin tontille. Voidaan käsitellä, väliarastoida, jatkojalostaa ja toimittaa raaka- ja energiapuuta, kierrätyspuuta ja -materiaaleja, haketta sekä kasvu- ja materiaaleja.
- Satamaan pistoraide, joka mahdollistaa sisämaan tavaraliikenteen ja vesitieliikenteen yhdistämisen. Kunnostetaan alueelle johtavaa tiestöä ja parannetaan valaistusta.
- Kokonaisuudessaan Puhoksen teollisuusalueella on kaavoitettua aluetta lähes 300 hehtaaria, josta teollisuuden tonttimaata on noin 20 hehtaaria.

Kauppa kompastellenkin ennätyslukemiin

Kaupan alan liikevaihdon kasvu (+0,6 %) hidastui Pohjois-Karjalassa heinä-joulukuussa 2023 alkuvuoden tahdista (+2,8 %). Kasvun hiipumisesta huolimatta kauppa kävi ainakin nimellisin hinnoin tarkasteltuna ennätystahtiin, kun alan liikevaihto ylsi puolivuositasolla 1,112 miljardiin euroon.

Valtakunnallisesti kaupan kehitys oli vieläkin vaisumpaa kuin Pohjois-Karjalassa, kaupan liikevaihto kääntyi heinä-joulukuussa selvään laskuun (-3,8 %). Näin ollen vuonna 2022 syntynyt liikevaihtoennätys jäi koko maan tasolla saavuttamatta. Joulumyynnistä ei Pohjois-Karjalakaan ennätys syntynyt, vaan kasvun taustalla oli vuoden kolmas

neljännes (+1,5 %). Viimeisellä neljänneksellä edellisvuodesta jäätiiin täälläkin (-0,4 %).

On hyvä muistaa, että liikevaihtolukuja ei ole puhdistettu hintojen muutoksista. Vaikka inflaatiouauhti hidastui viime syksynä alkuvuoden kovasta tahdista, kuluttajahinnat nousivat edelleenkin lähes 5 prosenttia vuoden takaisesta. Liikevaihdon kehitys ei siis kerro suoraan volyymeisterä eli siitä, miten tavaraa on liikkunut kaupan hyllyiltä ostoskoreihin. Lisäksi hintojen noustessa kuluttajat etenkin elintarvikkeita hankkiessaan tyypillisesti siirtyvät ostamaan aiempaa edullisempia tuotteita kompensoidakseen hintojen nousua.

Kaupan kehityksen takkuilun taustalla on kuluttajien luottamus, joka pysyi loppuvuonna heikkona varsinkin Suomen talouteen, mutta myös omaan talouteen. Ajankohtaa ei pidetty otollisena etenkin kestotavaroitten ostamiselle. Itäsuomalaisten kuluttajien luottamus ei poikennut paljoa koko maan keskiarvoista, joskin näkemykset oman talouden tilasta olivat viime syksynä hieman vähemmän negatiiviset kuin valtakunnallisesti. Tämän vuoden puolella luottamus omaan talouteen on hieman kohentunut, joskin luvut ovat edelleen pakkasella.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti pitkälle metallin varassa

Metsäteollisuuden vientiliikevaihto laski viime vuonna edelleen jyrkästi Pohjois-Karjalassa. Puujalan notkahtamisesta huolimatta maakunnan viennin kehitys oli kuitenkin jopa hieman parempaa kuin koko maassa.

Tämä on kasvu-uralla jatkaneen metalliteollisuuden ansioita. Metallin osuus maakunnan viennistä on jo yli 40 prosenttia.

Kaiken kaikkiaan Suomen taloudesta voi olla hyvin huolissaan, ellei positiivista käännettä viennin osalta tule nopeasti.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2022	7.-12.2023	1 000 €	%
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	272 499	292 151	19 653	7,2
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	11 819	11 390	-430	-3,6
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	90 761	82 970	-7 791	-8,6
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	73 366	65 958	-7 408	-10,1
Teollisuus (TOL C)	817 612	708 981	-108 632	-13,3
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	17 987	15 393	-2 594	-14,4
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	115 740	85 535	-30 205	-26,1

Matkailun uusi aika

Maakunnan matkailussa on ollut monia vaikeita vuosia takana. Kaikki viime vuosien kriisit ovat koskettaneet matkailualaa, joten sitkeyttä matkailuyrittäjillä totisesti löytyy. Viimeisen vuoden aikana monet pienet matkailuyritykset ovat ilmoittaneet erilaisista taloudellisista vaikeuksista, toimintansa päättämisestä tai siitä, että etsivät uutta yrittäjää. Eryteisesti uutisia on kuultu ohjelmalveluyrityksistä ja ravintoloista.

+2,1

Samaan aikaan Pohjois-Karjalan osuuskauppa on tehnyt merkittäviä investointeja, jotka ovat tuoneet uutta virtaa muun muassa Kolille ja Bomballe. Läsäolokokouksiakin on alettu pitää ja tämä näkyy erityisesti Joensuussa.

Luontomatkailu nousi koronan myötä, mutta nyt suosio on selvästi tasaantunut. Ihmisillä ei ole nyt ostovoimaa, mikä näkyy kotimaan matkailussakin.

Pohjois-Karjalan matkailussa on nyt nouseva paikallisarjasta valtakunnallisesti merkittäväksi toimijaksi. Meillä on paljon kansainvälisesti kiinnostavaa: Koli, luonto ja ainutlaatuinen kulttuuri, kuten Valamon luostari. Järvi-Suomen eli Lakelandin vahvuudet liittyvät kesään, mökkeilyyn ja saunomiseen, mutta myös aidosti neljään vuodenaikaan, viileeseen ja puhtauteen.

Myös tapahtumamme kiinnostavat. Suurten tapahtumien, kuten ampumahiihtokilpailujen ja Ilosaarirockin lisäksi meillä on monia muita tapahtumia, jotka houkuttelevat matkailijoita ja vapaa-ajan asukkaita

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kaivannaisalalla paljon toimeliaisuutta ja mielenkiintoisia näkymiä

OECD-vieraat Ilomantsin Pampalon kaivoksella huhtikuun alussa.

Pohjois-Karjalan tilanne kaivannaisalalla näyttää edelleen hyvältä, vaikka kovin kasvu onkin taittunut. Kaivostoiminnan ja louhinnan toimialalla kasvu hidastui (+4,5 %) loppuvuonna verrattuna vuoden 2022 loppupuoliskon liikevaihdon vertailulukuihin, mutta koko vuoden kasvuksi muodostui vahvan alkuvuoden ansiosta 13,8 %. Kivenleikkaamisen ja muotoilun toimialan liikevaihdon kasvu kääntyi loppuvuonna laskuksi (-12,7 %), mutta vuositasolla jatkui mukava kymmenen prosentin kehitystrendi.

TUKESin alkuvuodesta julkaisemien tietojen mukaan kaivosten louhintamäärät Suomessa ovat korkealla tasolla, ja investoinnit malminetsintään kaikkien aikojen huipussaan. Kaivostoimiala näyttää elävän vahvaa kehityskautta.

GTK Mintecin investoinnit Outokummussa ovat edenneet aikataulussa ja upea laboratorio- ja toimistorakennus otetaan käyttöön huhtikuussa. Modernit tilat mahdollistavat entistä tehokkaamman ja monipuolisemman tutkimus- ja kehitystoiminnan toteuttamisen. Uudistusten jälkeen Outokummussa ollaan askeleita muita edellä ja näytetään vahvaa esimerkkiä, miten kiertotaloutta voidaan toteuttaa mineraalisektorilla.

Pohjois-Karjala on mukana EU-komission ja OECD:n toteuttamassa eurooppalaisten kaivosalueiden yhteishankkeessa ”Enhancing EU mining regional ecosystems to support the green transition

and secure mineral raw materials supply”. Projektissa etsitään hyviä käytänteitä ja politiikkasuosituksia, joiden kautta kestävää kaivostoimintaa voidaan tukea. Pohjois-Karjalan aluevierailu toteutui huhtikuun alussa, jolloin OECD tapasi eri sidosryhmiä ja keräsi aineistoa analyysiä varten.

Hankkeessa on mukana kymmenen eri aluetta Euroopasta, joten se tarjoaa hyvän mahdollisuuden vaihtaa kokemuksia ja verkottua uusien kumppaneiden kanssa. OECD:n johtamassa prosessissa tuotetaan jokaisesta alueesta oma profiili ja kehittämisenäkökulmia, joita voidaan maakunnallisesti hyödyntää. Kokonaisuutena hanke kestää vuoden 2025 kesään saakka.

Uutena kansallisena avauksena Kaivosteollisuus ry toteuttaa pilottihankkeenä kaivosalan vuorovaikutukseen ja yhteiskunnalliseen dialogiin liittyvät työpajat keväällä Pohjois-Karjalassa sekä Kainuussa. Tarkoituksena on keskeisten toimijoiden kanssa pohtia, miten kerromme kaivosalasta ymmärrettävästi ja miten eri toimijat voivat omassa työssään tuoda kaivosalan positiivisia kehitysaskelita julkisuuteen.

+4,5

Maarit Siitonen
elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalasta mallia arvonnisen tuottamiseen

Uudet suhdannetiedot kertovat, että talous laskee nyt myös metsäalalla. Ainoastaan metsätalous ja puunkorjuu nostivat liikevaihtoa. Vienti laski kauttaaltaan.

Nyt tarvitaan uskoa tulevaan ja uusia innovaatioita tukemaan metsäbiotaloutta arvonnisää nostamalla kansallisen biotalousstrategian mukaisesti. Maakuntaliitto on mukana tässä työssä rahoittamalla maakuntaohjelman POKAT 2025 mukaisesti tärkeitä hankkeita.

Pienpuun ympärille on tällä tavalla rakennut mielenkiintoinen hankkeiden kokonaisuus. Luonnonvarakeskus vastaa energiahaasteisiin selvittämällä tuorehakkeen käytön mahdollisuuksia ja edellytyksiä maakunnan lämpölaiteolosuhteissa. Metsäkeskus puolestaan etsii keinoja parantaa kestävästi tuotetun pienpuun saatavuutta. EduSilvan, Maaseudun sivistysliiton ja yritysten muodostama konsortio perehtyi pienpuun arvoketjuihin. Hankkeissa selvitettiin

puenpuun potentiaalia maakunnassa sen saatavuudesta ja korjuun kannattavuudesta uusiin innovatiivisiin tuotteisiin.

Viimeksi mainittu hanke on hieno esimerkki siitä, mitä yhdistykset ja yritykset saavat aikaan, kun yhdistetään tutkimus, kekseliäisyys ja visiot. Hankkeessa luotiin hiiltämisellä ja viiluttamalla uusia puutuotteita perustuen Pohjois-Karjalan monitieteiseen metsäalan osaamiseen. Joensuun torille rakennettu Martta-kahvio on yksi työn konkreettinen tulos.

Tällaisella kehittämistyöllä on meidän maakunnassamme mahdollista saada metsistä uutta työtä ja toimeentuloa entistä useammalle.

Sari Koivula

*metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

-24,7 puun sahaus
-20,1 metsäbiotalous
+4,6 metsätalous

Uudet markkina-alueet luovat uskoa tulevaan

Pohjois-Karjalan yrityssektorin liikevaihto oli viime vuonna 8,73 miljardia euroa. Inflaation ja korkojen nousun lisäksi yritystoimintaa rasitti erityisesti metsäteollisuudessa tuotteiden vientihintojen raju lasku. Metalliteollisuuden vienti jatkoi kuitenkin kasvua, vaikka tilanne ei ole ollut helppo.

Kauppamari vahvistaa lakisääteisenä tehtävänä yritysten ulkomaankaupan asiakirjoja. Pohjois-Karjalassa ne vahvistetaan kauppakamarin toimintolla. Vahvistamiemme asiakirjojen määrä kasvoi viime vuonna 5 %, kun valtakunnallisesti määrä laski 14 %. Venäjän-kaupan loppumisen jälkeen uusia markkinoita on etsitty kuumeisesti ja myös löydetty. Ilahduttavasti asiakirjoja on laadittu useiden yritysten tuotteille aivan uusille mantereille ja markkina-alueille. Muun muassa USA:n markkinat ovat olleet kasvussa. Uudet päänavaukset antavat toivoa tulevasta.

Lakkojen vuoksi ulkomaankaupan asiakirjoissa tapahtui roima lasku. Maaliskuussa 2024 asiakirjoja vahvistettiin Pohjois-Karjalassa noin kolmannes vähemmän kuin vuosi sitten. Uusia vientireittejä jouduttiin hakemaan mm. Ruotsin kautta ja kuljetuskustan-

nuksia syntyi roimasti enemmän. Tässä taloudellisessa tilanteessa tähän ei olisi varaa.

Toimivat liikenneyhteydet ovat elinkeinotoiminnan perusedellytys. Asiakkaat vaativat yhä enemmän vastuullisuutta, luotettavuutta ja yhteistyötä. Toimitusvarmuus on valitettavasti syönyt luotettavuutta.

Kauppakamarin tavoitteena on edistää kestävästä kilpailukykyä ja menestystä, kasvattaa alueellista itsetuntoa sekä nostaa vahvuuksistaan ylpeänä kehittävän osaamismaakunnan imagoa. Maakunnan vahvuuksia tuodaan esiin osaamisen ja innovatiivisen toiminnan kautta. Pohjois-Karjala on opinto-, yritys- ja työpaikkamahdollisuuksien maakunta, jossa on suuret luonnonvarat.

Hyvät esimerkit luovat tulevaisuudenuskoa, jota Pohjois-Karjala tarvitsee kehittääkseen vahvuuksiaan ylpeänä. Maakunnassamme on maailmanluokan osaamista ja yrityksiä, ne on tuotava laajasti esille.

Antti Toivanen

toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

Rakentaminen pohjamudissa

Rakennusalan heikentyneet suhdanteet eivät vielä alkuvuonna 2023 vienneet alan liikevaihtoa laskuun Pohjois-Karjalassa. Jo alkuvuonna koko maan tasolla koettu käänne nähtiin kuitenkin vuoden jälkipuoliskolla myös maakunnassa, kun rakennusalan liikevaihto laski 4,6 %. Kovia aikoja kokeneen alan henkilöstön määrä laski vielä selvemmin, 6,3 %. Koko maan tasolla rakennusalan liikevaihto laski vuoden 2023 jälkipuoliskolla 8,8 %.

Rakentamisen kustannukset kasvoivat vielä viime vuonna, joten rakentamisen volyymin lasku on ollut liikevaihtolukuja voimakkaampaa. Tämä näkyy rakennus- ja asuntotuotantohankkeiden määrässä. Rakennushankkeita aloitettiin vuonna 2023 Pohjois-Karjalassa 14,5 % vähemmän kuin vuonna 2022, joka sekin oli ollut aiempaa selvästi hiljaisempi vuosi.

Haasteellisia aikoja on myös edessäpäin, sillä vielä aloitettujen rakennus-

hankkeiden määrää suurempi pudotus on nähty myönnettyjen rakennuslupien määrässä. Rakennuslupia myönnettiin Pohjois-Karjalassa vuonna 2023 yli neljännes vähemmän (-26,0 %) kuin edellisenä vuonna. Asuinrakentamisessa pudotus on ollut vieläkin suurempi (-30,6 %) ja tilavuudessa mitaten lupien määrän pudotus oli peräti 39,9 %. Viime vuosikymmenen lopun huippuvuosista myönnettyjen rakennuslupien määrä on puolittunut.

Kerrostalohankkeita aloitettiin koko maakunnassa vuonna 2023 vain neljä (60 % pudotus edelliseen vuoteen). Uusille kerrostalohankkeille myönnettiin ainoastaan kolme rakennuslupaa (-75 %).

Asuinrakentamisen kannalta maakunnan vireen määrittelee pitkälti keskustaajama Joensuu, jossa koettiin viime vuosikymmenellä kova rakennusboomi. Vielä vuonna 2023 kaupunkiin valmistui edellisvuosiin nähden tavanomai-

nen määrä uusia asuntoja. Lähitulevaisuus näyttää kuitenkin synkältä. Uutta asuntorakentamista luvitettiin Joensuun kaupungin rakennusvalvonnan mukaan viime vuonna vähemmän kuin yhtenäkkään aiempaan vuonna 90-luvun alkuun yltävän tilastohistorian aikana.

Vaikka rakentamiskustannusten nousu on nyt pysähtynyt, esimerkiksi valtiovarainministeriö on ennakoanut rakentamisen ja alan työllisyyden heikentyvän selvästi myös tänä vuonna. Kustannusten laskun, korkojen nousun pysähtymisen, inflaatiovahdin hidastumisen ja kuluttajien ostovoiman kasvun ennakoidaan kääntävän rakentamisen kasvuun vuonna 2025.

Kimmo Niiranen

maakunta-asiamies

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Maan hallitukselta lupaava viesti maakunnan energiahankkeille

Orpon hallitus esitteli tiistaina 16.4. kehysriihessä tehtyjä päätöksiä valtion budjetista. Hallitus on päättänyt kehysriihessä panostuksista myös Fingridin kantaverkkoon, mikä on myönteinen viesti itäiselle Suomelle ja erityisesti Pohjois-Karjalalle, jossa kantaverkon rakentaminen avaisi merkittävät mahdollisuudet energainvestoinneille.

Vahvempi sähkösiirtoverkko vauhdittaisi Pohjois-Karjalassa vireillä olevia vih-

reitä investointeja, joita on 30 kappaletta ja 1,37 miljardin euron edestä.

Pohjois-Karjalaan suunnitellut investoinnit kohdistuvat aurinkovoimaan, tuulivoimaan, vetytalouteen ja biotalouteen.

Jarno Turunen

yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:

Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Sami Tolvanen kansi, s. 8, Eetu Ahlberg
s. 2, 13, 14-15, Jarno Artika s. 4-5, Pielisen
Karjalan Kehittämiskeskus OY PIKES s. 6, Taina
Aspelund s. 7, Kuvia Suomesta.fi s. 10-11

Painatus: Grano

Painosmäärä: 600 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa